

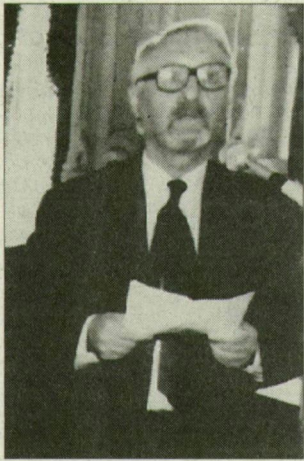

Másodrendű állampolgárból díszpolgár

Péter László beszéde a kitüntetést követően

Én Szegeden gyüttmönt vagyok. Nem itt születtem, hanem a felső-bácskai János-halmán. Onnan már kétéves koromban áthelyezték édes-apámat Mindszentre: ott kezdtem beszélni – ott tanultam meg a csak a gyermekkorban elsajátítható ő-zést, a szegedi nyelvjárás legfőbb sajátosságát –, ott tanultam meg – hál' istennek most is élő, akkor fiatal és szépséges Tóth Emmike tanító nénitől – az írást és az olvasást, amely egész életemben fő foglalkozásommá lett. Hétéves voltam 1933-ban, amikor Szőregre kerültünk. Szőregre, ahol ma is – tehát idestova hatvan éve – lakom; amely ugyan 1950-ig más megyébe is tartozott, mint Szeged, de történelme során sajátos szimbiózisban élt a Várossal. Fél évszázadon át, 1781-től 1831-ig a szőregi uradalmat Szeged bérlette; a Város mérnöke, Vedres István tervezte a falu templomát is. A közigazgatási határ ellenére a község gazdasági, egészségügyi, művelődési fejlődése később is szorosan összefonódott Szegedével. Századunkban, 1926-tól az autóbussz-közlekedés, az 1938-tól helyi beszélgetésnek számító telefon-összeköttetés úgy kapcsolta egybe Szőregot Szegeddel, mintha már akkor a része lett volna. 1944 őszén is a Város körüli községek, köztük Szőreg, úgy futott Szeged oltalmába, mint a héjától megijedti csirkék a kotlós alá. S ha nemrég éppen én emeltem szót a Szegedhez való erőszakos csatolás hátrányos következményei ellen, egyidejűleg azt is leszögeztem, hogy nem a teljes elszakadást, hanem a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködést, „a város és vidék” egymásra utaltságát, a mára értelmét veszített hagyományos megyerendszernek az Erdei Ferenc és Bibó István kidolgozta „városmegyével” való fölváltását kívánom.

1935 óta életem java Szegeden telt el. Akkor lettem a

Baross Gábor Gimnázium, később gyakorló gimnázium tanulója. Olyan tanárok neveltek, mint Vajtai István és Visy József, 1943-ban iratkoztam be a szegedi egyetemre: Sík Sándort, Maróti Károlyt, Bálint Sándort hallgattam. Klemm Antal mellett nyelvésznek indultam, de sorsom hányt-vetett, s mint Németh László, magam is gályapadból csináltam laboratóriumot; lettem karcagi száműzetésében néprajzkutató, Makón irodalomtörténész, visszakérülve Szegedre, előbb az egyetem, majd a Somogyi Könyvtárban bibliográfus. Szétszórtam magam. Ha nem két éve, hanem legalább két évtizede kaptam volna egyetemi katedrát, bizonyára tanítványokat nevelhettem volna. De Szeged Komócsin-korszaka másodrendű állampolgárrá, a pártnemesség jobbággyává szorított le. Óriási közegellenállás közepette alkottam, amit alkottam. Csak családom, feleségem támogatása enyhített terheimen. Hűségem a szerette Város iránt viszonzatlan maradt.

Szeged nagy írója, Tömörkény István sem Szegeden született, hanem, véletlenül, Cegléden. De egyetértek vele: „csak az a város a szülőváros, amelynek a földje apáék és nagyapáék csontjait barátságosan méhébe fogadta”. Nagymamám, anyám, apám, néném a szőregi temetőben

pihen, egyedül a húszévesen elpusztított bátyám nyugszik valahol a foksáni fogolytábor puszta földjében. Az én sírhelyem is meg van váltva a szőregi Budzsákon.

Merthogy mióta a nevem írásom alatt nyomtatásban megjelent, szinte minden betűm Szeged ügyét szolgálta.

Kölcsey Ferenc százhatvan éve, 1832-ben, amikor Szatmár megye a követévé választotta, e szavakkal mondott köszönetet: „Ily megtszelletés késégkívv legforróbb hálámat érdemi. De köszönet, mely szóval mondatik, nem egyéb, mint üres hang. Való köszönet csak tett által mutatatik meg, csak teljesítés által bizonyíttatik be.” Kölcsey akkor 42 éves volt. Én meghaladtam a hatvanhatodikát. Mikor Arany János ennyi idős volt, Sejtelem című versében így jövendőlt:

Életem hatvanhatodik évébe' Köt engemet a jó Isten kévébe, Betakarít régi rakott csűrét, Vet helyemre más gabonát cserébe.

Arany fél év múltán, Kölcsey hat év múlva halott volt. A halál biztos, a halál órája bizonytalan. Hogy számomra mennyi idő adatik e megtisztelő díszpolgári címet további alkotásokkal megszolgálnom, nem tudhatom. Csak azt ígérhetem, hogy erőmtől függően mindent megteszek érte.

Móra Ferencnek egy ismeretlen tisztelőjétől kapott gyűrűjére ez volt rávéve: Semper idem. Mindig ugyanaz. Szívesen választom ezt magam is jelszavamul! A szegedi írókat Szeged nem, de szülővárosa, Kiskunfélegyháza 1929-ben díszpolgárává választotta.

Tisztelt hallgatóim! Az ő díszpolgári beszédének befejezésével zárom a magamét: „Most a városommal is örök frigrre léptem, és ígérem, hogy hűségemet megszegnem soha nem fogom. Isten engem úgy segítsen!”

Fagy a győzteseknek

Szeged napjára időzítették a Százszorszép Gyermekházban a várostörténeti, helyismereti vetélkedő döntőjét. A végső megmérettetés előtti négy forduló alatt különböző témakörökben mérhették össze tudásukat a versenyzők, bebizonyíthatták, hogy mennyire ismerik Szeged történelmét, néprajzát, a városhoz kötődő írókat, költőket és képzőművészeket. A verseny végén az első három helyezett csapatot Ványai Éva alpolgármesternő látta vendégül a Virág cukrászdában.

Végeredmény: 1. Tisza-parti Általános Iskola 2. Radnóti Miklós Gimnázium Kísérleti Általános Iskolája 3. Dózsa György Általános Iskola.

T. V.

Öböl

KÉZ. Tóth Béla szegedi író hajnalban járt dolgozni és sötétedéskor hagyta el a házat, amikor a gondjaira bízott Somogyi Könyvtár még a múzeum épületében volt. Amikor tehetette, lement az asztalosműhelybe fűrni, faragni, gyalulni, mert akkor volt igazán szabad, ha a biztonsággal forgatott penna helyett az élesebb szerszámmal bánt. Azt mondta egyszer, az életben az a jó, ha a munkadarab igazodik a kézhez.

Gyerekkoromban sok mesterembert ismertem, árulkodott a kezük. A fodrász úgy fehérlött, mint a sebészé, az asztalosé kicsit dagadt, de nagyon erős volt, a lakatosé szürke és csontos.

Mondják, hogy a kéz mindent elárul. Barátom például nem tartózkodik az efféle mondatoktól: „ennek a pasasnak olyan rossz keze van, hogy egyetlen mondatát sem hiszem el.” Én ennél több bizalommal élek, de a kezeket mindig alaposan megvizsgálom.

Nem, nincs receptem, nincs filozófiám, nem vagyok a kéztudományok doktora. De tudok néhány dolgot. A legbiztosabbat elárulom.

A fiatal anyák és a szerelmes asszonyok keze a legszebb. Szépít a simogatás és az ölelés.

D. K. L. L.

Szeged-napi gálahangverseny

Ünnepi hangulatban énekelt az ifjúság tegnap délután a Deák gimnázium dísztermében: Szeged város napján tartották az Éneklő Ifjúság kórusok gálahangversenyét. A résztvevőket dr. Tóthpál József, a Kórusok és Zenekarok Országos Szövetségének titkára köszöntötte.

Nyolc szegedi és Csongrád megyei kórus lépett fel a gálahangversenyen: a SZOTE Főiskolai Kar Leánykara (vezényelt: Delley József), a JGYTF 1. számú Gyakorló Általános Iskola Énekkara (vezényelt: dr. Kelecsényi Géza), a JGYTF 1. számú Gyakorló Általános Iskola Kodály Kórusa (vezényelt: Siposné Csendes Éva), a zongorán kísért: Dombiné dr. Kemény Erzsébet), a Tömörkény István Gimnázium és Szakközépiskola Leánykara (vezényelt: Dohány Gabriella), a Csongrádi

Ének Zenei Általános Iskola Kórusa (vezényelt: Kocsis Istvánné), a JGYTF 1. számú Gyakorló Általános Iskola Bartók Kórusa (vezényelt: Erdősné Fagler Erika, zongorán kísért: Lucz Ilona); a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Szegedi Konzervatóriuma Leánykara (vezényelt: Rozgonyi Éva) és a JGYTF Vegyeskara (vezényelt: Kreuterné Dévényi Ilona).

A kórusok mellett a gálahangversenyen énekelt a Kodály Zoltán születésének 110. évfordulójára rendezett városi népdaléneklési verseny két korcsoportos győztese: Baros Bernadett a Rókusi 1. számú Általános Iskolából (felkészítő tanára: dr. Szépkuti Istvánné) és Mracsó Gabriella a Gedő Általános Iskolából (felkészítő tanár: Meszlényi Lászlóné).

Művészeti elismerések, alkotói díjak

Kopasz Márta 1911-ben született Szegeden. Tagja a Magyar Képzőművészeti Alapnak és a Képzőművészek Szövetségének. Tanulmányait kitüntetéssel végezte az Iparművészeti Főiskolán. Buday György távozása után a Szegedi Tudományegyetem grafikai lektori állását töltötte be 1937 és 1952 között. 1952-től négy éven át a Szegedi Tanárképző Főiskolán tanított. 1964-től a Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola grafika szakának vezető tanára lett.

Linóleummetszetei, kisgrafikái a helyi és országos tárlatokon kívül számos külföldi kiállításon szerepeltek. Rajzpedagógiai munkásságával, alkotó művészetével a szegedi képzőművészeti kultúra meghatározó egyénisége, aki európai ízléssel emelte műveiben a szegedi környezetet képzőművészeti rangra.

A város művészeti alkotói díjával értékes életművét ismerték el.

Művészeti alkotói támogatások

1. A Szeged történeti kronológiája alkotóközössége

A város történelmi adatait a kezdetektől 1944-ig feldolgozó adattár hiánypótló mű. Kristó Gyula szerkesztésében, Baranyai Zsolt, Deák Ágnes, Gaál Endre, Petrovics István, Ser-

Kopasz Márta a díj átvételekor

főző Lajos, Tóth Sándor és Trogmayer Ottó munkájával készült. Az alkotói támogatás elismerés a Szeged monográfiai kiegészítő mű megírásáért.

2. Pintér József festőművész Tagja a Magyar Képzőművészeti Alapnak és a Képzőművészek Szövetségének. Rendszeres résztvevője a szegedi alkotók kiállításainak, műveivel külföldön is bemutatkozott. A támogatást jubileumi tárlata megrendezéséhez adták, 70. születésnapja alkalmából.

3. Vágvolgyi Ilona jelmeztervező Tizennyolc éve a Szegedi Nemzeti Színház megbecsült tagja. Alkotói terve: kiállítás létrehozása a színház előcsarnokában, a Szegedi Nemzeti Színház értékes jelmeztárából.

Az alkotói támogatást művészi elképzelései megvalósításához kapta.

4. Vámosy Éva magánénekes

1975 óta folyamatosan tagja a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának. Rendszeres résztvevője a Szegedi Szabadtéri Játékok előadásainak és a budapesti nyári operaesteknek. Főszerepekben aratott sikereket a társulat nyugat-európai turnéin, nemzetközi szereposztású opera lemezfelvételek résztvevője. A támogatást az előtte álló művészi feladatokra való felkészüléshez kapta.

5. Hőgye Zsuzsa színművész A Szegedi Nemzeti Színház karakterszínésze, aki sikerrel lép fel stúdiódarabokban is. A jövőben kortárs írók, költők

műveiből összeállított irodalmi estekre készül. Az alkotói támogatást művészi vállalkozásához kapta.

Pályakezdői támogatások

1. Kosztándi István hegedűművész

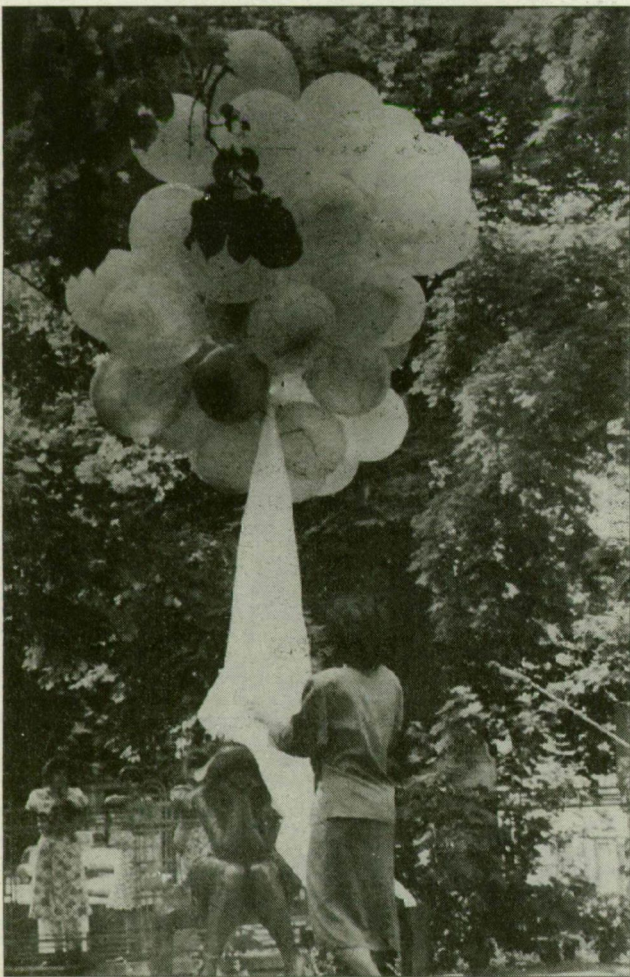
Zenei tanulmányait Kolozsvárott végezte, majd a Nagyváradi Szimfonikus Zenekar tagja volt. Próbabjáték útján elnyerte a Szegedi Szimfonikus Zenekar koncertmesteri tisztét. Kiváló szakmai tudása, tehetsége kibontakoztatásában a támogatással szociális körülményein segítettek.

2. Koczka Ferenc karmester

1984-től a Szegedi Nemzeti Színház tagja. Számos zenés darabot, operettet, musicalt dirigált és több operát tanított be. A pályakezdői támogatással operakarmesteri ismeretei elmélyítését, szaktudásának gyarapítását segítik.

3. Széll Bernadett koncerténekes

Koncertező tevékenységét a Canticum Kamarakórus tagjaként kezdte, az együttes felépítése során számos szólót énekelt. 1987-től szerepel oratórium-szólistaként. Eddig 14 oratórium művet adott elő különböző zenekarokkal Magyarországon és külföldön. A pályakezdői támogatást további zenei képzéséhez, felkészüléséhez kapta.

FOTÓ: GYENES KÁLMÁN

Főszáll a lepel Lapis András Tisza-parti szobráról